

Rheolau

Adra (Tai) Cyfyngedig

Cofrestrwyd dan Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol 2014

Rhif Cofrestru 30776R

CYNNWYS

Rhan A	Enw ac Amcanion
A1	Enw
A2	Amcanion
A3-A4	Di-elw
Rhan B	Pwerau cymdeithas, bwrdd, a chyfranddeiliaid
B1-B3	Pwerau
B4-B6	Pwerau'r bwrdd
B7	Pwerau cyfyngedig cyfranddeiliaid mewn cyfarfod cyffredinol
B8-B9	Cyffredinol
Rhan C	Cyfranddeiliaid a chyfarfodydd cyffredinol
C1	Goblygiadau cyfranddeiliaid
C2-C4	Natur cyfranddaliadau
C5-C10	Natur cyfranddeiliaid
C11-C13	Derbyn cyfranddeiliaid
C14-C15	Diweddu cyfranddaliad
C16-C17	Cyfarfod cyffredinol blynyddol
C18-C19	Cyfarfodydd cyffredinol arbennig
C20-C22	Galw cyfarfod cyffredinol
C23-C27	Trafodion mewn cyfarfodydd cyffredinol
C28	Dirprwyon
C29-C36	Pleidleisio
C36-37	Cynrychiolwyr ac enwebedigion
Rhan D	Y bwrdd
D1	Swyddogaethau
D2-D4	Cyfansoddiad y bwrdd
D5-D8	Terfynu aelodaeth bwrdd
D9-D13	Cyfnodau swydd ac ethol i'r bwrdd
D14-15	Cworwm y bwrdd
D16-D28	Buddiant aelodau bwrdd
D29-D30	Cyfarfodydd y bwrdd
D31	Argaeledd datganiadau neilltuol gan y bwrdd
D32-D36	Rheolaeth a dirprwyo
D37-D41	Darpariaethau amrywiol

Rhan E Cadeirydd, is-gadeirydd, prif swyddog gweithredol, ysgrifennydd a swyddogion eraill

E1-E4	Y cadeirydd
E5	Cyfrifoldebau'r cadeirydd
E6	Y prif swyddog gweithredol
E7	Yr ysgrifennydd
E8	Swyddogion eraill
E9-E10	Amrywiol

Rhan F Rheolaeth ariannol ac archwilio

F1-F5	Archwilydd
F6- F7	Dyletswyddau archwilydd
F8-10	Gofynion cyfrifeg
F11	Dychwelebau blynyddol a mantolenni
F12-F14	Benthyciadau
F15	Buddsoddiadau
F16	Cyfraniadau

Rhan G	Datganoli a Chynhwysiad Cymunedol
G1	Strategaeth Grymuso Cymunedol
G2-G3	Cynnig Grŵp Tenantiaid a Phreswylwyr
G4 – G6	Pleidlais ar gyfer Datganoli

Rhan H Amrywiol a statudol

H1-H2	Swyddfa gofrestredig ac enw cofrestredig
H3	Anghydfodau
H4-H9	Cofnodion, sêl, cofrestrï a llyfrau
H10-H11	Ceisiadau statudol i'r cofrestrydd
H12	Gwelliannau i reolau
H13-H14	Diddymu
H15-H16	Dehongli termau

RHAN A

ENW AC AMCANION

Enw

A1 Enw'r gymdeithas fydd Adra (Tai) Cyfyngedig ("y gymdeithas").

Amcanion

A2 Ffurfiwyd y gymdeithas er budd y gymuned. Ei hamcanion [elusennol] fydd cynnal er budd y gymuned:

- A2.1 y busnes o **ddarparu (a rheoli) tai, llety** a darparu cymorth i helpu lletya pobl a chyfleusterau ac amwynderau neu wasanaethau cysylltiedig ym mhob achos ar gyfer pobl mewn risg o dlodi neu'n byw mewn tlodi, neu ar gyfer cymorth i'r henoed, pobl gydag anabledau (p'un ai gorfforol neu feddyliol) neu bobl gyda salwch cronig;
- A2.2 unrhyw amcan elusennol arall y medrir ei gynnal o bryd i'w gilydd gan Gymdeithas Gofrestredig sydd wedi cofrestru fel **landlord cymdeithasol** gyda'r rheoleiddiwr.

Di-elw

A3 Ni fydd y gymdeithas yn masnachu er elw, a dim ond ar gyfer dibenion hyrwyddo amcanion y Gymdeithas a/neu yn unol â'r Rheolau hyn y defnyddir unrhyw elw.

A4 Ni chaiff dim ei dalu neu ei drosglwyddo fel elw i gyfranddeiliaid y gymdeithas.

RHAN B

PWERAU CYMDEITHAS, BWRDD A CHYFRANDDEILIAID

Pwerau

B1 Bydd gan y gymdeithas y pŵer i wneud unrhyw beth y gall person naturiol neu gorfforaethol ei wneud yn gyfreithlon sydd yn angenrheidiol neu'n gyfleus i gyflawni ei hamcanion, heblaw lle caiff ei hatal rhag gwneud hynny gan unrhyw ddeddfwriaeth, penderfyniad, manyleb neu gyfarwyddyd rheoleidiol perthnasol, sydd mewn grym o bryd i'w gilydd, neu lle gwaherddir hynny'n benodol yn ei rheolau.

B2 Heb gyfyngu ei phwerau cyffredinol bydd gan y gymdeithas bŵer i:

- B2.1 brynu, caffael neu waredu, aseinio, neu gymryd neu ganiatáu unrhyw fuddiant mewn tir yn cynnwys unrhyw forgais, arwystl neu unrhyw warant arall o ba bynnag fath, adeiladu neu wneud gweithiau i adeiladau;
- B2.2 helpu unrhyw elusen neu gorff arall heb fod yn masnachu am elw yng nghyswllt tai a gwasanaethau cysylltiedig;
- B2.3 yn amodol ar reolau F12, F13, a F14, fenthycy arian neu ddyroddi bondiau, nodi stoc benthyciadau neu unrhyw offeryn dyled arall neu ymrwymo i unrhyw drafodion sydd ag effaith masnachol benthycy;
- B2.4 ymrwymo i a gwneud unrhyw drafodion deilliadol ar delerau o'r fath y cred y gymdeithas sy'n addas ar gyfer y diben o ymddiogelu neu reoli mewn modd arall unrhyw risg i drysorfa neu agoredwydd ariannol arall y gymdeithas;
- B2.5 yn amodol ar reol F15, fuddsoddi cronfeydd y gymdeithas;
- B2.6 benthycy arian ar delerau y gall y gymdeithas gredu sy'n addas; (gan gynnwys, heb gyfyngiad, i aelodau eraill y grŵp); a

B2.7 gwarantu, ymrwymo i unrhyw gontract indemniaeth neu fechnïaeth neu ddarparu gwarant ar gyfer benthyciadau neu berfformiad rhwymedigaethau trydydd parti ar delerau o'r fath y mae'r gymdeithas yn eu hystyried yn briodol.

B3 Ni fydd gan y gymdeithas y pŵer i dderbyn arian mewn unrhyw fodd fyddai angen awdurdodiad dan y Ddeddf Gwasanaethau a Marchnadoedd Ariannol 2000 (neu unrhyw awdurdod arall sy'n ofynnol gan statud) os nad oes ganddo awdurdodiad o'r fath.

Pwerau'r bwrdd

B4 Caiff busnes y gymdeithas ei gyfarwyddo gan y bwrdd.

B5 Ar wahân i'r pwerau hynny y mae'n rhaid eu gweithredu mewn cyfarfod cyffredinol:

B5.1 drwy statud; neu

B5.2 dan y rheolau hyn,

gall holl bwerau'r gymdeithas gael eu gweithredu gan y bwrdd ar ran ac yn enw'r gymdeithas.

B6 Bydd gan y bwrdd y pŵer i ddirprwyo, mewn ysgrifen, yn amodol ar reolau D32 – D36, ymarfer unrhyw un o'i bwerau i bwyllgorau, i swyddogion ac i bersonau a gyflogir y gymdeithas ar y telerau y mae'n eu penderfynu. Gall dirprwyad o'r fath gynnwys unrhyw un o bwerau a disgresiynau y bwrdd.

Pwerau cyfyngedig cyfranddeiliaid mewn cyfarfod cyffredinol

B7 Dim ond pwerau cymdeithas a neilltuwyd yn benodol iddi gan y rheolau hyn neu drwy statud y gall y gymdeithas eu gweithredu mewn cyfarfod cyffredinol.

Cyffredinol

B8 Bydd tystysgrif gan swyddog y gymdeithas y gweithredwyd pŵer yn briodol yn derfynol rhwng y gymdeithas ac unrhyw drydydd parti yn gweithredu'n ddidwyll.

B9 Ni fydd yn gonsyrn i berson sy'n gweithredu'n ddidwyll nad oes ganddo hysbysiad gwirioneddol o'r rheolau hyn neu reoliadau'r gymdeithas i weld neu i ymholi os cafodd pwerau'r bwrdd eu cyfyngu gan reolau neu reoliadau o'r fath.

Goblygiadau cyfranddeiliaid

- C1 Mae pob cyfranddeiliad yn cytuno i gael eu rhwymo gan y goblygiadau arnynt fel y'u nodir yn y rheolau hyn. Pan fyddant yn gweithredu fel cyfranddeiliaid byddant yn gweithredu bob amser er budd y gymdeithas ac er budd y gymuned, fel gwarcheidwaid amcanion y gymdeithas.

Natur cyfranddaliadau

- C2 Codir cyfalaf cyfranddaliadau'r gymdeithas drwy ddyroddi cyfranddaliadau. Bydd gan bob cyfranddaliad werth enwol o £1 na fydd yn cario unrhyw hawl i log, dididend neu fonws, heblaw'r hyn a ganiateir gan baragraff 1 Atodlen 1 Deddf Tai 1996.
- C3 Dim ond cyfranddaliadau a ddelir gan enwebai corff anghorfforedig (ar ei ben ei hun neu ar y cyd ag enwebedigion eraill) a all gael eu tynnu'n ôl neu eu trosglwyddo a hynny ond i enwebai newydd y corff anghorfforedig hwnnw (ar ei ben ei hun neu ar y cyd gydag enwebedigion eraill). Lle mae'r rheol hon yn caniatáu trosglwyddiad o'r fath, mae'n rhaid i'r cyfranddeiliad sy'n trosglwyddo weithredu trosglwyddiad mewn ffurf a gymeradwywyd gan y bwrdd, a darparu hyn i'r bwrdd. Os yw'r bwrdd yn cymeradwyo'r trosglwyddiad, caiff ei gynnwys mewn cofrestr o gyfranddeiliaid y gymdeithas.
- C4 Pan fo cyfranddeiliad yn peidio bod yn gyfranddeiliad neu'n cael ei ddiarddel o'r gymdeithas, caiff ei gyfranddaliad ef neu hi eu canslo. Daw'r swm a dalwyd ar y cyfranddaliad hwnnw yn eiddo'r gymdeithas.

Natur cyfranddeiliaid

- C5 Cyfranddeiliad y gymdeithas yw person neu gorff y mae eu henw a'u cyfeiriad wedi'u nodi yn y gofrestr cyfranddeiliaid.
- C6 Ni all y dilynol ddod yn gyfranddeiliaid:
- C6.1 person dan oed - i'w benderfynu gan y Bwrdd;
 - C6.2 person a gafodd ei ddiarddel fel cyfranddeiliad, os na chafodd awdurdod gan benderfyniad arbennig mewn cyfarfod cyffredinol;
 - C6.3 person a gyflogir gan y gymdeithas neu berson a gyflogir gan aelod o'r grŵp;
 - C6.4 person sy'n berson awdurdod lleol;
 - C6.5 person a gafodd ei symud o'r bwrdd yn unol â rheol D5;
 - C6.6 person y mae ymarferydd meddygol cofrestredig sy'n trin y person hynny yn rhoi barn ysgrifenedig yn golygu y daeth y person yn analluog yn gorfforol neu'n feddyliol o weithredu eu hawliau fel cyfranddeiliad ac y gall barhau felly am fwy na thri mis;
 - C6.7 person a gafodd ei ddatgymhwyso rhag gweithredu fel cyfarwyddwr cwmni neu fel ymddiriedolwr elusen am unrhyw reswm, neu a gafwyd yn euog o drosedd dditiadwy sydd heb, na ellir ei, darfod;
 - C6.8 Person a fyddai fel arfer yn gymwys i fod yn aelod o Bartneriaeth Tenantiaid a Phreswylwyr Adra (neu unrhyw olynydd i'r sefydliad hwnnw), y tybiwyd nad oes ganddo hawl i ddod yn aelod o Bartneriaeth Tenantiaid a Phreswylwyr Adra (neu unrhyw olynydd i sefydliad hwnnw).

- C7 Gall cyfranddeiliad fod yn enwebai corff anghorfforedig. Mewn achosion o'r fath bydd y gofrestr yn cynnwys enw a chyfeiriad y cyfranddeiliad a bydd yn dynodi'r cyfranddeiliad fel enwebai corff anghorfforedig a enwir. Caiff cyfeiriad y corff anghorfforedig hefyd ei roi yn y gofrestr os yw'n wahanol i gyfeiriad y cyfranddeiliad a enwebwyd.
- C8 Gall corff corfforaethol fod yn gyfranddeiliad. Gall benodi unigolyn i weithredu ei hawliau mewn cyfarfodydd cyffredinol. Bydd unrhyw apwyntiad o'r fath mewn ysgrifen neu ddull arall o gyfathrebu yn unol â rheol H16, a chaiff ei roi i'r Ysgrifennydd.
- C9.1 Ni chaiff unrhyw gyfranddaliwr ddal mwy nag un cyfranddaliad a bydd pob cyfranddaliad yn cario un bleidlais yn unig.
- C9.2 Yn amodol ar y Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol mewn unrhyw bleidlais, ar godi dwylo neu bleidlais, bydd gan bob dosbarth o gyfranddaliwr yr un nifer o bleidleisiau sef hanner y cyfanswm pleidleisiau ac o ganlyniad pleidleisiau cyfranddalwyr o bob dosbarth. yn cael ei gyfrif fel a ganlyn:
- mae pleidlais pob cyfranddaliwr tenant yn hafal i hanner cyfanswm y pleidleisiau wedi'i rannu â T
 - mae pleidlais pob cyfranddaliwr annibynnol yn hafal i hanner cyfanswm y pleidleisiau wedi'i rannu ag I
- Ile
- T yw cyfanswm y cyfranddalwyr tenant sy'n pleidleisio
 - I yw cyfanswm y cyfranddalwyr annibynnol sy'n pleidleisio
- C10 Ni ellir dal cyfranddaliad ar y cyd heblaw gan enwebedigion corff anghorfforedig.

Derbyn cyfranddeiliaid

- C11 Bydd y bwrdd yn gwneud ar gael i'w aelodaeth bolisiau ac amcanion ar gyfer derbyn cyfranddeiliaid newydd. Dim ond yn unol â pholisiau o'r fath y bydd y bwrdd yn derbyn cyfranddeiliaid newydd.
- C12 Gall ymgeisydd am gyfranddaliad wneud cais mewn ysgrifen i swyddfa gofrestredig y gymdeithas yn unol â pholisiau aelodaeth cymradwy fel yn ôl rheol C11.
- C13 Mae gan y bwrdd ddisgresiwn llwyr i dderbyn neu wrthod y cais. Os cymradwyir y cais, caiff enw'r ymgeisydd ac unrhyw fanylion eraill gofynnol eu rhoi yn y gofrestr o gyfranddeiliaid. Dyroddir un cyfranddaliad yn y gymdeithas i'r ymgeisydd.

Diweddu cyfranddaliad

- C14 Bydd cyfranddeiliad yn peidio bod yn gyfranddeiliad:
- C14.1 os ydynt yn marw; neu
 - C14.2 os ydynt yn cael eu diarddel dan reol C15; neu

- C14.3 os ydynt yn gadael y gymdeithas drwy roi un mis o hysbysiad i'r ysgrifennydd a ddaw i rym pan gaiff ei dderbyn, os nad ydynt yn un o'r tri rhanddeiliaid olaf sydd ar ôl ac os felly mae'n rhaid iddynt roi o leiaf un mis o hysbysiad ysgrifenedig i'r ysgrifennydd eu bod yn gadael; neu
- C14.4 os nad ydynt yn cymryd rhan yn, nac yn cyflwyno ymddiheuriadau ysgrifenedig ymlaen llaw am ddau gyfarfod blynyddol cyffredinol olynol o'r gymdeithas; neu
- C14.5 yn achos corff corfforaethol os yw'n peidio bod yn gorff corfforaethol; neu
- C14.6 yn achos enwebai corff anghorfforedig, eu bod yn trosglwyddo eu cyfranddaliad i enwebai arall o'r corff hwnnw; neu
- C14.7 os ydynt yn peidio bod yn gyfranddeiliad dan reol C6; neu
- C14.8 os yw'r gymdeithas yn ysgrifennu at y cyfranddeiliad yn gofyn iddynt os dymunant barhau'n gyfranddeiliad o'r gymdeithas a'r cyfranddeiliad yn methu ateb eu bod eisiau hynny o fewn y cyfnod gosod a benodwyd yn llythyr y gymdeithas (na fydd yn llai na thri mis); neu
- C14.9 os yw'r gymdeithas wedi cael gorchymyn yn eu herbyn gan lys cymwys neu dribiwnlys i adennill arian sydd yn ddyledus ganddynt i'r gymdeithas os cafodd y gorchymyn ei ohirio neu os yw'n orchymyn am dalu mewn rhandaliadau dim ond os methant gyflawni telerau'r gorchymyn y byddant yn peidio bod yn gyfranddeiliad; neu
- C14.10 os ydynt yn denant ac yn torri eu cytundeb tenantiaeth neu brydles mewn ffordd sylweddol neu ddifrifol ac yn methu unioni'r toriad hwnnw o fewn cyfnod rhesymol a gytunwyd gyda'r gymdeithas neu eu bod yn destun gorchymyn meddiant neu'n torri gorchymyn meddiant wedi'i ohirio neu'n destun unrhyw un o'r mathau dilynol o orchymyn llys: gorchymyn ymddygiad troseddol; gwaharddeb yn unol ag adran 1 Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Deddf Heddlu a Thenantiaeth 2014, tenantiaeth israddedig, neu orchymyn cau; neu unrhyw orchymyn barnwrol arall (o ba bynnag enw) sydd ag effaith gyfartal; neu
- C14.11 eu bod yn dod yn berson awdurdod lleol; neu
- C14.12 maent yn gyfranddaliwr annibynnol ac maent yn dod yn denant i'r gymdeithas; neu
- C14.13 ar ôl bod yn denant, mae cyfranddaliwr yn peidio â bod yn denant, oni bai bod y bwrdd yn ôl ei ddisgresiwn yn caniatáu i berson o'r fath aros yn gyfranddaliwr; neu
- C14.14 Ar ôl bod yn aelod bwrdd neu bwyllgor, maent yn peidio â dal unrhyw swydd fel aelod bwrdd neu bwyllgor oni bai bod y bwrdd yn ôl ei ddisgresiwn yn caniatáu i berson o'r fath aros yn gyfranddaliwr.
- C15 Dim ond drwy benderfyniad mewn cyfarfod cyffredinol blynyddol neu gyfarfod cyffredinol arbennig a elwir gan y bwrdd y gall cyfranddeiliad gael ei wahardd.
 - C15.1 Mae'n rhaid i'r bwrdd roi o leiaf un mis o hysbysiad ysgrifenedig o'r cyfarfod cyffredinol i'r cyfranddeiliad. Rhaid i'r hysbysiad i'r cyfranddeiliaid roi manylion y gŵyn o ymddygiad niweidiol i'r gymdeithas ac mae'n rhaid iddi ofyn i'r cyfranddeiliad fynychu'r cyfarfod i ateb y gŵyn.
 - C15.2 Yn y cyfarfod cyffredinol lle caiff y mater ei gyflwyno, bydd y cyfranddeiliaid yn ystyried y dystiolaeth a gyflwynwyd gan y bwrdd a gan y cyfranddeiliaid (os oes). Gall y cyfarfod ddigwydd heb i'r cyfranddeiliad fod yn bresennol.
 - C15.3 Os caiff y penderfyniad i ddiarddel y cyfranddeiliad ei basio yn unol â'r rheol hon, bydd y cyfranddeiliad yn peidio bod yn gyfranddeiliad ar unwaith. Ni chaiff unrhyw berson a gafodd eu diarddel o aelodaeth eu hail-dderbyn heblaw drwy benderfyniad a gariwyd gan bleidleisiau dau-draean y cyfranddeiliaid sy'n bresennol yn bersonol neu

drwy ddirprwy ac yn pleidleisio mewn pleidlais mewn cyfarfod cyffredinol blynyddol neu gyfarfod cyffredinol arbennig.

Cyfarfod cyffredinol blynyddol

- C16 Bydd y gymdeithas yn cynnal cyfarfod cyffredinol a elwir yn gyfarfod cyffredinol blynyddol o fewn chwe mis calendr ar ôl diwedd pob un o'i blynyddoedd ariannol neu ddyddiad hwyrach a ganiateir gan y gyfraith.
- C17 Swyddogaethau'r cyfarfod cyffredinol blynyddol fydd:
- C17.1 derbyn yr adroddiad blynyddol fydd yn cynnwys crynodeb o
- y cyfrifon refeniw a mantolenni am y cyfnod cyfrifeg diwethaf;
 - adroddiad yr archwilydd (os oes angen cyfreithiol am un) ar y cyfrifon a'r mantolenni hynny; ac
 - adroddiad y bwrdd ar fusnes y gymdeithas.
- C17.2 yn amodol ar reolau F3 a F4 i benodi'r archwilydd (os oes gofyniad cyfreithiol am un);
- C17.3 ethol (neu ailethol) aelodau bwrdd os yn berthnasol;
- C17.4 gweithredu unrhyw fusnes cyffredinol arall y gymdeithas a nodir yn yr hysbysiad yn cynnull y cyfarfod yn cynnwys unrhyw fusnes sydd angen penderfyniad arbennig.

Cyfarfodydd cyffredinol arbennig

- C18 Bydd pob cyfarfod cyffredinol heblaw cyfarfodydd cyffredinol blynyddol yn gyfarfodydd cyffredinol arbennig a chânt eu cynnull naill ai:
- C18.1 ar orchymyn y bwrdd; neu
- C18.2 ar gais ysgrifenedig a lofnodwyd gan ddegfed rhan y cyfranddeiliaid (hyd at uchafswm o 25 ond heb fod yn llai na thri) yn nodi'r busnes ar gyfer cynnull y cyfarfod; neu
- C18.3 os na chafodd cyfarfod ei gynnull o fewn 28 diwrnod o dderbyn cais i'r ysgrifennydd, gall y cyfranddeiliaid a lofnododd y cais gynnull cyfarfod.
- C19 Ni fydd cyfarfod cyffredinol arbennig yn trafod unrhyw fusnes na chaiff ei nodi yn yr hysbysiad yn cynnull y cyfarfod.

Galw cyfarfod cyffredinol

C20

- C20.1 Yn amodol ar reol C22, caiff pob cyfarfod cyffredinol eu cynnull gydag o leiaf 14 diwrnod clir o hysbysiad ysgrifenedig a weinir yn unol â rheol H16 ar bob cyfranddeiliaid. Bydd yr hysbysiad:
- yn cael ei bostio neu ei ddsbarthu gyda llaw neu ei anfon drwy gyfathrebiad electronig at bob cyfranddeiliad yn y cyfeiriad neu gyfeiriad cyfathrebu electronig a roddir ar eu cyfer yn y gofrestr o gyfranddeiliaid; ac
 - yn nodi os yw'r cyfarfod yn gyfarfod cyffredinol blynyddol neu'n gyfarfod cyffredinol arbennig ac yn rhoi manylion unrhyw ddull o gymryd rhan, presenoldeb neu gyfathrebu drwy gyfleuster neu gyfleusterau electronig, a'r amser, dyddiad a man y cyfarfod, a'r busnes y caiff ei gynnull ar ei gyfer.
- C20.2 Gall y Bwrdd wneud pa bynnag drefniadau y mae'n eu hystyried yn addas i hwyluso presenoldeb a chyfranogiad cyfranddeiliaid (a mynychwyr eraill) mewn cyfarfodydd cyffredinol yn cynnwys drwy ddefnyddio cyfleuster neu gyfleusterau electronig.

- C20.3 Bydd y Bwrdd yn penderfynu yng nghyswllt pob cyfarfod cyffredinol y dull o bresenoldeb yn a chyfranogiad yn y cyfarfod yn cynnwys p'un ai a ddylid galluogi'r personau sydd â hawl i fynychu a chymryd rhan yn y cyfarfod i wneud hynny drwy gyfleuster neu gyfleusterau electronig.
- C21 Ni fydd unrhyw fethiant damweiniol i gael unrhyw hysbysiad i unrhyw gyfranddeiliad yn annilysu'r trafodion yn y cyfarfod cyffredinol hwnnw.
- C22 Gall 75 y cant o gyfranddeiliad gytuno, drwy gydsynio mewn ysgrifen neu drwy ddull cyfathrebu arall a gymeradwywyd gan y bwrdd, i gynnal cyfarfod cyffredinol gyda llai o hysbysiad nag sydd ei angen gan reol C20.

Trafodion mewn cyfarfodydd cyffredinol

C23

- C23.1 Cyn y gall unrhyw gyfarfod cyffredinol ddechrau ei fusnes rhaid bod cworwm yn bresennol. Mae cworwm yn ddegfed ran yr holl gyfranddeiliaid, gydag isafrif o chwech ac uchafrif o 25.
- C23.2 Fel rhan o'r cworwm mae'n rhaid i o leiaf ddau o gyfranddeiliaid fod yn bresennol yn bersonol. Gall cyfarfodydd cyffredinol ddigwydd mewn unrhyw fodd a thrwy unrhyw gyfrwng sy'n caniatáu i'r rhai sy'n mynychu glywed a/neu ddeall, gwybod pwy sy'n siarad a rhoi sylwadau ar y trafodion. Bernir bod unrhyw berson sy'n mynychu yn y dull hwn yn bresennol yn bersonol yn y cyfarfod p'un ai ydynt i gyd wedi yngynnull mewn un lle ai peidio.
- C23.3 Os nad yw'r gyfranddeiliaid sy'n bresennol yn bersonol yn y cyfarfod yn yr un lle yna bernir y cynhaliwyd y cyfarfod yn swyddfa gofrestredig y gymdeithas.
- C24 Caiff cyfarfod a gynhelir fel canlyniad i gais gan gyfranddeiliaid ei ddi-ddymu os nad oes digon o gyfranddeiliad yn bresennol hanner awr ar ôl i'r amser a nodwyd ar gyfer dechrau'r cyfarfod.
- C25 Caiff pob cyfarfod cyffredinol arall heb ddigon o gyfranddeiliad yn bresennol eu gohirio i'r un diwrnod, ar yr un amser yn yr wythnos ddilynol ac yn yr un lleoliad (neu lleoliad arall addas y bydd yr ysgrifennydd yn ei hysbysu i'r holl gyfranddeiliaid). Os oes llai na'r nifer o gyfranddeiliaid a nodir yn C23 yn bresennol o fewn hanner awr o'r amser y pennwyd i'r cyfarfod a ohiriwyd i fod wedi dechrau, bydd y cyfranddeiliaid hynny sy'n bresennol yn cynnal busnes y cyfarfod.
- C26 Gall cadeirydd unrhyw gyfarfod cyffredinol:
- C26.1 gymryd busnes y cyfarfod mewn unrhyw drefn y gall y cadeirydd benderfynu arno; a
- C26.2 gohirio'r cyfarfod os yw mwyafrif y cyfranddeiliaid sy'n bresennol yn bersonol neu drwy ddirprwy yn cytuno. Dim ond materion a ohiriwyd o'r cyfarfod gwreiddiol y gall cyfarfod gohiriedig ei drafod. Mae cyfarfod gohiriedig yn barhad o'r cyfarfod gwreiddiol. Dyddiad pasio pob penderfyniad yw'r dyddiad y cawsant eu pasio (yn hytrach na dyddiad y cyfarfod gwreiddiol). Nid oes angen rhoi hysbysiad o ohiriad neu roi hysbysiad o'r busnes i gael ei drafod.
- C27 Cadeirydd y bwrdd fydd yn llywyddu yn holl gyfarfodydd cyffredinol y gymdeithas. Os nad oes cadeirydd o'r fath neu os nad yw'r cadeirydd yn bresennol neu'n amharod i weithredu, bydd yr is-gadeirydd (os oes un) yn cadeirio'r cyfarfod, ac os metho hynny bydd y cyfranddeiliaid

sy'n bresennol yn ethol cyfranddeiliad i gadeirio'r cyfarfod. Bydd y person a etholir yn aelod bwrdd os oes un yn bresennol ac yn fodlon gweithredu.

Dirprwyon

C28 Gall unrhyw gyfranddeiliad sydd â hawl i fynychu a phleidleisio mewn cyfarfod cyffredinol benodi person arall, p'un ai'n gyfranddeiliaid ai peidio, fel eu dirprwy i fynychu a phleidleisio ar eu rhan. Gellir penodi dirprwy drwy ddanfon penodiad ysgrifenedig a all fod yn electronig, i'r swyddfa gofrestredig, neu fan arall y gall y bwrdd ei ddewis ac a nodir yn hysbysiad y cyfarfod, o leiaf ddau ddiwrnod cyn dyddiad y cyfarfod y mae gan y dirprwy awdurdod i bleidleisio ynddo. Rhaid iddo gael ei lofnodi neu ei gymeradwyo gan y cyfranddeiliad neu dwrnai gydag awdurdod priodol. Bydd unrhyw ffurflen dirprwy sy'n cyrraedd yn hwyr yn annilys. Caiff unrhyw gwestiwn am ddilysrwydd dirprwy ei benderfynu gan gadeirydd y cyfarfod a bydd penderfyniad y cadeirydd yn derfynol.

Pleidleisio

C29 Yn amodol ar ddarpariaethau'r rheolau hyn neu unrhyw statud, caiff penderfyniad a roddir i bleidlais mewn cyfarfod cyffredinol, heblaw lle caiff pleidlais ei mynnu neu ei chyfarwyddo neu'n ofynnol dan y rheolau hyn, ei benderfynu drwy ddangos dwylo. Mewn pleidlais ddangos dwylo bydd gan bob cyfranddeiliad sy'n bresennol yn bersonol neu drwy ddirprwy un bleidlais, a fydd pleidleisiau yn cael eu cyfrif yn unol â rheol C9.2. Mewn pleidlais gyfartal bydd gan gadeirydd y cyfarfod ail bleidlais neu bleidlais fwrw.

C30 Os na fynir pleidlais (un ai cynt neu'n syth ar ôl y bleidlais), mae datganiad gan y cadeirydd y cafodd penderfyniad ar ddangos dwylo ei gario neu ei golli, yn unfrydol neu drwy fwyafrif neilltuol, yn derfynol. Bydd nodyn a wnaed i'r diben hwnnw yn y llyfr yn cynnwys cofnodion trafodion y gymdeithas yn dystiolaeth derfynol o'r ffaith honno.

C31 Caiff unrhyw gwestiwn os yw unrhyw bleidlais a wnaed yn bersonol neu drwy ddirprwy yn dderbyniol ei benderfynu gan gadeirydd y cyfarfod, a bydd penderfyniad y cadeirydd yn derfynol.

C32 Gall unrhyw dri gyfranddeiliad mewn cyfarfod (yn bersonol neu drwy ddirprwy) fynnu pleidlais ar benderfyniad neu yn ôl cyfarwyddyd y cadeirydd (a gall mynnu pleidlais neu gyfarwyddyd o'r fath gael ei dynnu'n ôl). Gellir mynnu neu gyfarwyddo pleidlais ar ôl dangos dwylo, ac os felly caiff y penderfyniad ei benderfynu gan y bleidlais.

C33 Gellir cynnal pleidlais ar y fath adeg ac yn y fath dull a gyfarwyddir gan y cadeirydd. Bernir fod canlyniad pleidlais o'r fath yn benderfyniad y gymdeithas mewn cyfarfod cyffredinol. Er mwyn osgoi unrhyw amheuaeth, bydd pleidleisiau hefyd yn cael eu cyfrif yn unol â C9.2 (ac felly bydd angen i drefniadau alluogi hyn).

C34 Yn amodol ar y Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol, bydd penderfyniad ysgrifenedig a lofnodwyd, a gymeradwywyd neu a gadarnhawyd drwy lythyr, ffacs neu gyfathrebiad electronig gan neu ar ran y mwyafrif gofynnol o gyfranddeiliaid, ar hynny o bryd, sydd â hawl i bleidleisio ar y penderfyniad perthnasol mor ddilys ac effeithlon â phenderfyniad a gaiff ei basio mewn cyfarfod a alwyd yn gywir a gyda chyfansoddiad cywir o gyfranddeiliaid cyn belled ag y cafodd copi o'r penderfyniad arfaethedig ei ddanfon yn unol â'r rheolau hyn i'r holl gyfranddeiliaid, a bod y mwyafrif gofynnol o gyfranddeiliaid a nodir yn rheol C35 wedi dangos eu cytundeb yn unol â'r rheolau hyn. Gall penderfyniad o'r fath a lofnodwyd neu a gymeradwywyd gynnwys mwy nag un ddogfen yn yr un ffurf, pob un wedi'i lofnodi neu eu cymeradwyo, gan un neu fwy o gyfranddeiliaid.

C35 Ar gyfer dibenion rheol C34 y mwyafrifoedd gofynnol yw:

- yn achos penderfyniad cyffredin, mwyafrif syml o gyfranddeiliaid a fyddai wedi bod â hawl i bleidleisio petai'r penderfyniad wedi ei gynnig mewn cyfarfod cyffredinol wedi'i alw a'i ffurfio'n gywir;
- yn achos penderfyniad sydd angen mwyafrif o ddau-draean y cyfranddeiliaid, o leiaf ddau-draean o'r cyfranddeiliaid a fyddai wedi bod â hawl i bleidleisio petai'r cynnig wedi ei gynnig mewn cyfarfod cyffredinol wedi'i alw a'i ffurfio'n gywir; neu
- yn achos penderfyniad sydd angen mwyafrif o dri-chwarter y cyfranddeiliaid o leiaf dri-chwarter y cyfranddeiliaid fyddai wedi bod â hawl i bleidleisio petai'r cynnig wedi ei gynnig mewn cyfarfod cyffredinol wedi'i alw a'i ffurfio'n gywir.

Cynrychiolwyr ac enwebedigion

C36 Dan ddarpariaethau'r rheolau hyn (yn cynnwys rheolau A3, A4, C2 a C4), nid oes gan unrhyw gyfranddeiliad hawl i eiddo'r gymdeithas yn rhinwedd y swydd honno, ac os yw'n marw bydd person yn peidio bod yn gyfranddeiliad, caiff eu cyfranddaliad ei ganslo a daw'r swm a dalwyd am y cyfranddaliad hwnnw yn eiddo'r gymdeithas. Mae'r dilynol yn gwneud darpariaethau ar gyfer cynrychiolwyr ac enwebedigion gan roi ystyriaeth i ddarpariaethau'r rheolau hyn:

C36.1 Mae darpariaeth yn y Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol y gall cyfranddeiliad enwebu person neu bersonau y caiff eiddo yn y gymdeithas adeg ei farwolaeth/marwolaeth gael eu trosglwyddo. Gan y bydd unrhyw gyfranddaliad o'r fath wedi ei ganslo, ni fydd gan unrhyw berson a enwebwyd felly dan y Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol hawl i unrhyw eiddo'r cyfranddeiliad hwnnw ar eu marwolaeth.

C36.2 Ni fedrir trosglwyddo unrhyw eiddo i unrhyw gynrychiolydd personol cyfranddeiliad a fu farw.

C37 Os yw ymddiriedolydd mewn methdaliad neu gyfranddaliwr sy'n fethdalwr yn hawlio cyfranddaliad gan y cyfranddeiliad hwnnw, bydd y gymdeithas yn trosglwyddo cyfranddaliad o'r fath y mae gan yr ymddiriedolydd mewn methdaliad hawl iddi ac fel y gall yr ymddiriedolydd mewn methdaliad eu cyfarwyddo.

RHAN D

Y BWRDD

Swyddogaethau

D1 Bydd gan y gymdeithas fwrdd (y cyfeirir ato fel "y bwrdd" yn y rheolau hyn) fydd yn cyfarwyddo busnes y gymdeithas yn unol â'i hamcanion a rheolau ac yn sicrhau y caiff ei swyddogaethau eu perfformio'n gywir. Caiff y swyddogaethau hyn eu cytuno gan y bwrdd a chânt eu nodi ar wahân mewn cod llywodraethiant neu fel arall mewn ysgrifen.

Cyfansoddiad y bwrdd

D2.1 Bydd y bwrdd yn cynnwys oleiaf 9 aelod Bwrdd a hyd at 12 aelod bwrdd (heb gynnwys cyf-etholwyr) fel y penderfynir gan y bwrdd.

D2,2 Bydd dau aelod o'r bwrdd yn aelodau bwrdd tenantiaid. Ni fydd gweddill aelodau'r bwrdd yn denantiaid nac yn lesddeiliaid.

- D2.3 Bydd hyd at 24% o'r bwrdd yn cael ei enwebu gan yr awdurdod lleol, wedi'i benodi yn unol â'r drefn y bydd y bwrdd yn ei phennu o bryd i'w gilydd.
- D2.4 Os na chaiff y gofynion yn Rheolau D2.1 i D2.3 eu cyflawni ar unrhyw adeg yna gall y bwrdd barhau i weithredu ac arfer holl bwerau'r bwrdd - yn amodol ar gadw at ofynion Rheolau D14 i D15. Os na chaiff y gofynion yn Rheolau D2.2 i D2.3 eu cyflawni ar unrhyw adeg, bydd y bwrdd yn gwneud pob ymdrech resymol i benodi aelodau bwrdd ychwanegol fel y bo'n briodol.
- D3
- D3.1 Ar wahân i aelodau bwrdd awdurdod lleol, cyfetholwyr neu gyflogeion, dim ond cyfranddeiliaid all fod yn aelodau bwrdd.
- D3.2 Gall y bwrdd gyfethol aelodau ychwanegol i wasanaethu ar y bwrdd ar y telerau a benderfynir gan y bwrdd a gall dynnu aelodau a gyfetholwyd yn y ffordd hon ond ni fydd uchafswm nifer yr aelodau bwrdd a'r rhai a gyfetholir yn fwy na 15. Gall person a gyfetholir weithredu ym mhob ffordd fel aelod o'r bwrdd, ond ni fedrant gymryd rhan yn y trafodaethau na phleidleisio ar ethol swyddogion y gymdeithas nac ar unrhyw fater sy'n effeithio'n uniongyrchol ar gyfranddeiliaid.
- D3.3 Ni all y bwrdd gyfethol mwy na tri o bobl i'r bwrdd neu ar unrhyw bwyllgor ar unrhyw un amser.
- D3.4 Gall y bwrdd benodi neu gyfethol unrhyw gyflogeion i'r Bwrdd ar y telerau a benderfynir gan y bwrdd ond ni cheir penodi na chyfethol i'r bwrdd os, yn dilyn eu penodiad neu eu cyfethol, y byddai cyflogeion mewn mwyafrif.
- D4 Ar gyfer holl aelodau'r bwrdd ac aelodau a gyfetholwyd:
- D4.1 Bydd y bwrdd yn gwneud ar gael i bob aelod a'r gymdeithas yr oblygiadau (yn cynnwys y safonau ymddygiad a ddisgwylir) gan bob aelod bwrdd ac aelodau a gyfetholwyd i'r bwrdd ac i'r gymdeithas. Bydd y bwrdd yn adolygu a gall newid goblygiadau aelodau bwrdd a'r aelodau a gyfetholwyd o bryd i'w gilydd.
- D4.2 Ni chaniateir i unrhyw aelod bwrdd nac aelodau a gyfetholwyd weithredu nes y byddant wedi llofnodi a danfon datganiad i'r bwrdd a'r gymdeithas yn cadarnhau y byddant yn cyflawni eu goblygiadau (yn cynnwys y safonau ymddygiad a ddisgwylir). Gall y bwrdd amrywio ffurf y datganiad o bryd i'w gilydd.
- D4.3 Bydd unrhyw aelod bwrdd neu aelod a gyfetholwyd na lofnododd ddatganiad o'r fath heb achos da o fewn un mis o'u hethol neu eu penodi i'r bwrdd neu, os yn ddiweddarach, o fewn un mis o fabwysiadu'r rheolau hyn, yn peidio â bod yn aelod bwrdd ar unwaith os nad yw'r bwrdd yn penderfynu peidio gweithredu'r rheol yma yng nghyswllt unrhyw aelod o'r bwrdd.

Terfynu aelodaeth bwrdd

- D5 Ni all neb ddod neu barhau yn aelod bwrdd, yn aelod a gyfetholir na'n aelod o is-bwyllgor os ydynt ar unrhyw amser:
- D5.1 wedi eu datgymhwyso rhag gweithredu fel cyfarwyddwr cwmni, neu fel aelod o fwrdd cymdeithas gofrestredig arall neu fel ymddiriedolydd elusen am unrhyw reswm; neu
- D5.2 os cafwyd hwy yn euog o drosedd ddiadwy nad yw, neu na all fod, wedi darfod sydd, ym marn o leiaf ddau draean gweddill aelodau'r bwrdd, yn rhoi enw gwael i'r gymdeithas; neu

- D5.3 wedi gwneud cyfansoddiad gyda chredydwy'r y person dan sylw yn gyffredinol yn bodloni dyledion y person dan sylw; neu
- D5.4 nad ydynt yn gyfranddeiliad (heblaw eu bod yn aelod bwrdd awdurdod lleol, aelod a gyfetholwyd neu na chânt eu cyflogi gan y gymdeithas neu aelod grŵp); neu
- D5.5 eu bod wedi absenoli eu hunain o dri chyfarfod olynol o'r bwrdd neu bwyllgor (fel yw'r achos) mewn un cyfnod treigl o ddeuddeg mis heb ganiatâd absenoldeb arbennig gan y bwrdd; neu
- D5.6 ymarferydd meddygol cofrestredig sy'n trin y person yn rhoi barn ysgrifenedig i'r gymdeithas yn datgan fod y person wedi dod yn analluog yn gorfforol neu'n feddyliol o weithredu fel aelod bwrdd, aelod a gyfetholwyd neu aelod pwyllgor ac y gall barhau felly am fwy na thri mis; neu
- D5.7 os ydynt yn denant ac yn torri eu cytundeb tenantiaeth neu brydles mewn ffordd sylweddol neu ddifrifol ac yn methu unioni'r toriad hwnnw o fewn amserlen resymol a gytunwyd gyda'r gymdeithas neu sydd yn destun gorchymyn meddiant neu sydd wedi torri gorchymyn meddiant wedi'i ohirio neu'n destun unrhyw un o'r mathau dilynol o orchymyn llys: gorchymyn ymddygiad troseddol, gwaharddeb yn dilyn adran 1 Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlisma 2014, tenantiaeth israddedig neu orchymyn cau neu unrhyw orchymyn barnwrol arall (o ba bynnag enw) sydd ag effaith gyfartal; neu
- D5.8 bod y gymdeithas wedi cael gorchymyn gan lys neu driwlynlys cymwys yn eu herbryn am adennill arian sy'n ddyledus ganddynt i'r gymdeithas os yw'r gorchymyn wedi ei ohirio neu os yw'r gorchymyn am dalu mewn rhandaliadau mai dim ond os ydynt yn methu cyflawni telerau'r gorchymyn y byddant yn peidio bod yn aelod bwrdd, aelod a gyfetholwyd neu aelod pwyllgor; neu
- D5.9 ar ôl bod yn denant adeg eu penodi fel aelod bwrdd neu aelod a gyfetholwyd, eu bod yn peidio bod yn denant os gall y bwrdd ar ei ddisgresiwn ganiatáu i berson o'r fath barhau yn aelod o'r bwrdd neu aelod a gyfetholwyd; neu
- D5.10 yn achos aelod bwrdd annibynnol, maent yn denant neu'n dod yn denant neu'n dod yn denant neu person awdurdod lleol.
- D5.11 mae nifer aelodau bwrdd awdurdodau lleol naill ai'n fwy na'r terfyn yn rheol D2.3 neu'r uchafswm a ganiateir o dan Atodlen 1 i Ddeddf Rheoleiddio Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig (Cymru) 2018. Pan eir y tu hwnt i'r naill derfyn neu'r llall, yr aelod bwrdd sydd wedi bydd dod yn aelod bwrdd yn fwyaf diweddar yn peidio â bod yn aelod bwrdd ar unwaith; neu
- D5.12 ei bod yn gyflogai ac y caiff eu contract cyflogaeth gyda'r gymdeithas neu unrhyw aelod o'r grŵp ei derfynu am unrhyw reswm; neu
- D5.13 yng nghyswllt unrhyw aelod anweithredol o'r bwrdd, bod telerau eu penodiad (sut bynnag y caiff ei enwi) gyda'r gymdeithas neu unrhyw aelod o'r grŵp yn cael ei derfynu yn unol â'u telerau,
- D5.14 eu bod wedi'u cyfethol i'r bwrdd a'u cyfethol yn cael ei ddirymu, neu
- D5.15 eu bod wedi torri'r cod ymddygiad ar gyfer aelodau bwrdd, ac mae'r Panel Disgyblu a benodwyd gan y Panel Penodi, Tâl a Disgyblu (ARDP) wedi argymhell eu diswyddo fel aelod o'r Bwrdd (ac mae hyn wedi'i weithredu gan y Bwrdd o dan D6)

a bydd unrhyw aelod bwrdd, aelod a gyfetholwyd neu aelod pwyllgor sydd ar unrhyw amser yn peidio cymhwyso dan y rheol yma yn peidio bod yn aelod bwrdd neu aelod pwyllgor (fel sy'n berthnasol) ar unwaith.

- D6. Gall aelod bwrdd gael ei symud o'r bwrdd:
- D6.1 drwy benderfyniad a gaiff ei basio gan o leiaf ddau-draean y cyfranddeiliaid sy'n bresennol ac yn pleidleisio mewn cyfarfod cyffredinol; neu
- D6.2 drwy benderfyniad a gaiff ei basio gan ddau-draean aelodau'r bwrdd sy'n bresennol ac yn pleidleisio mewn cyfarfod o'r bwrdd yn eithrio'r aelod bwrdd y cynigir ei symud ac yn eithrio unrhyw aelodau a gyfetholwyd a chyflogeion, os bodlonir yr amodau dilynol:
- rhoddwyd o leiaf 14 diwrnod o'r penderfyniad arfaethedig i holl aelodau'r bwrdd; a
 - bod yr hysbysiad yn nodi mewn ysgrifen y rheswm dros y symud; a
 - bod y bwrdd yn fodlon fod y rhesymau yn cyfiawnhau'r symud.
- D7 Gall aelod bwrdd ymddiswyddo drwy roi hysbysiad ysgrifenedig o ymddiswyddiad.
- D8 Ni fydd aelod o'r Bwrdd sydd wedi'i ddiswyddo neu sydd wedi ymddiswyddo o'r Bwrdd o ganlyniad i ymchwiliad neu weithdrefn ddisgyblu yn gymwys i gael ei ailbenodi na'i ail-ethol i'r Bwrdd ar unrhyw adeg yn y dyfodol.

Cyfnodau swydd ac ethol i'r bwrdd

- D9 Ym mhob hysbysiad o gyfarfod cyffredinol blynyddol bydd y bwrdd yn nodi'r aelodau hynny o'r bwrdd sy'n parhau yn eu swyddi a'r ymgeiswyr hynny sy'n bwriadu cynnig eu hunain ar gyfer etholiad.
- D10 Caiff pob aelod bwrdd a etholir dan reol D13 eu hethol yn unol ag unrhyw bolisiau aelodaeth bwrdd a fabwysiadwyd gan y bwrdd o bryd i'w gilydd, a chânt eu hethol am gyfnod swydd penodol a ddaw i ben ar ddiwedd cyfarfod cyffredinol blynyddol (pob un yn "gyfnod penodol") heb fod yn hwyrach na'r trydydd cyfarfod o'r fath yn dilyn eu penodiad. Ni chaiff unrhyw gyfnod penodol ei osod a fyddai'n achosi i'r aelod perthnasol o'r bwrdd wasanaethau tu hwnt i'w nawfed cyfarfod cyffredinol blynyddol yn olynol. Ar gyfer dibenion Rheol D10, caiff amser a dreuliodwyd fel aelod a gyfetholwyd ar fwrdd y gymdeithas neu bwyllgor o'r gymdeithas) a/neu amser a wasanaethwyd fel aelod bwrdd neu fel aelod a gyfetholwyd ar fwrdd neu bwyllgor aelod arall o'r grŵp neu ar fwrdd neu bwyllgor unrhyw ragflaenydd i'r gymdeithas neu aelod arall o'r grŵp ei gyfrif.
- D11 Pryd bynnag y bydd nifer yr aelodau bwrdd yn is na'r nifer a ganiateir gan y rheolau hyn, gall y bwrdd benodi aelod arall i'r bwrdd. Bydd unrhyw aelod bwrdd a benodir fel hyn yn ymddeol yn y cyfarfod cyffredinol blynyddol nesaf. Er mwyn osgoi unrhyw amheuaeth, ni fydd unrhyw amser a wasanaethwyd cyn yr ymddeoliad hwn yn cyfrif tuag at y naw mlynedd o wasanaeth di-dor y cyfeirir ato yn Rheol D12.2 – i'r diben hwnnw, mae amser yn y swydd yn cychwyn o'r penodiad yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol.
- D12
- D12.1 Ym mhob cyfarfod cyffredinol blynyddol bydd pob aelod bwrdd a wasanaethodd eu cyfnod penodol yn ymddeol o'u bwrdd. Bydd unrhyw aelod bwrdd sy'n ymddeol o'r bwrdd mewn cyfarfod cyffredinol blynyddol dan y rheol yma D12 yn gymwys i'w hailethol yn amodol ar unrhyw gyfyngiadau a gynhwysir yn y rheolau yma;
- D12.2 Ni fydd unrhyw aelod bwrdd sy'n ymddeol dan reol D12.1 ar ôl cwblhau naw mlynedd yn olynol o wasanaeth parhaus ar naill ai fwrdd y gymdeithas a/neu fwrdd aelod o'r grŵp (neu unrhyw ragflaenydd) yn gymwys i gael ei ailethol am o leiaf dair blynedd.

D13

- D13.1 Caiff aelodau bwrdd eu hethol yn unol â meini prawf dethol agored a thryloyw a gweithdrefnau etholiad a osodir ac a gyhoeddir o bryd i'w gilydd gan y bwrdd¹;
- D13.2 Bydd y bwrdd yn gosod ac yn cyhoeddi meini prawf dethol yng nghyswllt ymgeiswyr sy'n dymuno sefyll etholiad fel aelodau bwrdd yn cynnwys datganiad o'r sgiliau, nodweddion a phrofiad sydd eu hangen gan y bwrdd ymysg ei aelodau. Gall hyn ddarparu ar gyfer darpar ymgeiswyr i gael eu cymeradwyo gan y bwrdd cyn iddynt fod yn gymwys i sefyll ar gyfer etholiad fel aelodau bwrdd;
- D13.3 Bydd y bwrdd, yn unol â'r gweithdrefnau etholiad a nodir dan reol D13.1 yn ymdrechu i sicrhau fod gan y bwrdd yr ansawdd, sgiliau, cymwyseddau a phrofiad y mae'r bwrdd wedi penderfynu o bryd i'w gilydd ei fod eu hangen;
- D13.4 Mewn etholiadau ar gyfer aelodau bwrdd os nad yw nifer yr ymgeiswyr ar gyfer etholiad fel aelodau bwrdd yn fwy na'r nifer o leoedd gwag ar y bwrdd bydd y cadeirydd yn datgan y cafodd yr ymgeiswyr hynny eu hethol yn briodol. Os yw nifer yr ymgeiswyr yn fwy na'r nifer o leoedd gwag bydd y cyfarfod yn ethol yr aelodau bwrdd drwy bleidlais mewn modd a gyfarwyddir gan y cadeirydd yn unol gyda'r gweithdrefnau a nodir dan reol D13.1;
- D13.5 Mewn etholiad ar gyfer ymgeiswyr sy'n dymuno bod yn aelodau bwrdd mewn cyfarfod cyffredinol bydd gan bob cyfrandeiliad sy'n bresennol yn bersonol neu drwy ddirprwy un bleidlais am bob swydd wag ond ni fydd yn rhoi mwy nag un bleidlais i unrhyw un ymgeisydd, a bydd pleidleisiau yn cael eu cyfrif yn unol â rheol C9.2

Cworwm y bwrdd

- D14 Yn amodol ar ddarpariaethau rheol D15 bydd pump aelod bwrdd yn ffurfio cworwm. Gall y bwrdd benderfynu ar nifer uwch neu osod gofynion ychwanegol. Ni fydd gan y bwrdd gworwm os nad yw aelodau'r bwrdd sy'n gyflogeion y gymdeithas yn lleiafrif.
- D15. Os yw nifer a math yr aelodau bwrdd yn is na'r nifer a'r math sydd eu hangen ar gyfer cworwm, gall yr aelodau eraill o'r bwrdd barhau i weithredu fel bwrdd am uchafswm cyfnod o chwe mis a chaiff darpariaethau D14 eu gohirio am y cyfnod hwnnw. Ar ddiwedd y cyfnod hwnnw yr unig bŵer y gall y bwrdd ei weithredu yw cynyddu nifer a chyfansoddiad aelodau bwrdd i'r hyn sy'n ofynnol dan y rheolau hyn.

Buddiant aelodau bwrdd

- D16 Ni chaniateir i unrhyw aelod bwrdd, aelod a gyfetholwyd neu aelod o bwylgor fod â budd ariannol mewn unrhyw gontract neu unrhyw drafodion eraill gyda'r gymdeithas neu unrhyw aelod grŵp arall, neu gael budd gan y gymdeithas, os nad yw unrhyw fudd o'r fath:
- D16.1 yn cael ei ganiatáu'n benodol dan y rheolau hyn neu ei ganiatáu gan unrhyw ddeddfwriaeth, penderfyniad, manyleb cyfarwyddyd gan y rheoleiddiwr o bryd i'w gilydd.
- D16.2 yn torri, neu'n anghyson gyda, unrhyw benderfyniad, cyfarwyddyd, safon neu god a gyhoeddir gan y rheoleiddiwr neu unrhyw god ymddygiad a/neu lywodraethiant a fabwysiedir gan y bwrdd.
- D17 Bydd unrhyw aelod bwrdd, aelod a gyfetholwyd neu aelod o bwylgor sydd â budd mewn unrhyw drefniant rhwng y gymdeithas a rhywun arall yn datgelu eu budd cyn i'r mater gael ei drafod gan y bwrdd neu unrhyw bwylgor. Mae'n rhaid i ddatgeliad o'r fath gydymffurfio gydag

unrhyw god ymddygiad a/neu lywodraethiant a fabwysiedir gan y bwrdd o bryd i'w gilydd. Os nad yw'r rheolau hyn yn caniatáu hynny'n benodol ni fyddant yn parhau'n bresennol (os nad yw'r bwrdd neu'n bwyllgor yn gofyn iddynt wneud hynny) ac ni fydd ganddynt unrhyw bleidlais ar y mater dan sylw.

- D18 Yn amodol ar reol D19, os oes cwestiwn yn codi mewn cyfarfod o aelodau bwrdd neu bwyllgor o aelodau bwrdd am hawl aelod bwrdd, aelod a gyfetholwyd neu aelod o bwyllgor i gymryd rhan yn y cyfarfod (neu ran o'r cyfarfod) ar gyfer dibenion pleidleisio neu gworwm, cyn diwedd y cyfarfod gellir cyfeirio'r cwestiwn at y cadeirydd neu gadeirydd y pwyllgor fel sy'n berthnasol, a bydd ei benderfyniad yng nghyswllt unrhyw aelod bwrdd, aelod a gyfetholwyd neu aelod pwyllgor heblaw'r cadeirydd yn derfynol.
- D19 Os bydd unrhyw gwestiwn am yr hawl i gymryd rhan yn y cyfarfod (neu ran o'r cyfarfod) yn codi yng nghyswllt y cadeirydd neu gadeirydd y pwyllgor, caiff y cwestiwn ei benderfynu gan benderfyniad aelodau'r bwrdd neu aelodau pwyllgor yn y cyfarfod hwnnw, ac ar gyfer y diben hwnnw ni chaiff y cadeirydd neu gadeirydd y pwyllgor ei gyfrif fel bod yn cymryd rhan yn y cyfarfod (neu'r rhan honno o'r cyfarfod) ar gyfer dibenion pleidleisio neu gworwm.
- D20 Ni ddylai unrhyw benderfyniad gan y bwrdd neu bwyllgor fod yn annilys oherwydd y darganfyddir yn ddiweddarach fod budd y dylid fod wedi'i ddatgan.
- D21 Bydd pob aelod bwrdd, aelod a gyfetholwyd ac aelod o bwyllgor yn sicrhau fod gan yr ysgrifennydd restr ar bob amser o:
- D21.1 yr holl gyrrff eraill y mae ganddynt fudd arwyddocaol a sylweddol ynddynt fel:
- cyfarwyddwr neu swyddog; neu
 - aelod o gwmni; neu
 - swyddog neu aelod etholedig unrhyw gorff statudol; neu
 - perchennog neu reolydd mwy na dau y cant o gwmni y caiff ei gyfranddaliadau eu nodi'n gyhoeddus neu fwy na deg y cant o unrhyw gwmni arall; neu
- D21.2 unrhyw eiddo y mae'r gymdeithas yn berchennog arno neu'n cael ei reoli y maent yn preswyllo ynddo.
- D22 Dylai pob aelod bwrdd, aelod a gyfetholwyd ac aelod o bwyllgor sicrhau fod gan yr ysgrifennydd ar bob amser hefyd restr o fuddiant arwyddocaol neu sylweddol arall a fyddai ac neu a fedrai ym mhob achos effeithio ar unrhyw drefniant gyda'r gymdeithas.
- D23 Os yw mwyafrif y bwrdd neu fwyafrif aelodau pwyllgor neu gyfarfod a gynlluniwyd yn benodol ar gyfer y diben hwnnw yn gofyn, bydd aelod bwrdd, aelod a gyfetholwyd neu aelod o bwyllgor sy'n methu datgelu budd fel sydd ei angen gan y rheolau hyn yn gadael ei swydd un ai'n barhaol neu am gyfnod yn ôl cyfarwyddyd y bwrdd.
- D24 Serch rheol D16, gall y gymdeithas:
- D24.1 dalu treuliau a awdurdodwyd yn gywir i aelodau bwrdd ac aelodau pwyllgorau pan y'u gwnaethpwyd mewn gwirionedd ar fusnes y gymdeithas;
- D24.2 talu premiwm yswiriant yng nghyswllt yswiriant a gymerwyd i yswirio swyddogion a chyflogeion; a
- D24.3 thalu lwfansau, iawndal am golli enillion, buddion grant neu gydnabyddiaeth ariannol a ffioedd i aelodau bwrdd, aelodau a gyfetholwyd ac aelodau pwyllgorau ar yr amod y caiff unrhyw daliad neu fuddiant o'r math eu caniatáu'n benodol (neu heb eu gwahardd gan) unrhyw ddeddfwriaeth, penderfyniad, manyleb neu gyfarwyddyd perthnasol gan y rheoleiddiwr.
- D25 Ni fydd gan aelod bwrdd, aelod a gyfetholwyd neu aelod o bwyllgor unrhyw fudd ar gyfer diben rheolau D15 i D21 fel aelod bwrdd, cyfarwyddwr neu swyddog aelod o'r grŵp.

- D256 Ni fernir fod gan aelodau bwrdd, aelodau a gyfetholwyd neu aelodau pwyllgorau sy'n breswylwyr y gymdeithas unrhyw fudd ar gyfer dibenion rheolau D15 i D21 mewn unrhyw benderfyniad sy'n effeithio ar y cyfan neu grŵp sylweddol o breswylwyr y gymdeithas.
- D27 Ni fernir yn awtomatig bod gan aelodau bwrdd, aelodau cyfetholedig neu aelodau o bwyllgorau sy'n aelodau bwrdd awdurdod lleol fuddiant at ddibenion rheolau D16 i D22 oherwydd bod yr aelod bwrdd cyfetholedig neu aelod o'r pwyllgor yn aelod etholedig o'r bwrdd yr awdurdod lleol.
- D28 Nid yw dyfarnu tenantiaeth, trwydded neu brydles gan y gymdeithas ar gyfarwyddyd corff arall neu ar sail sy'n gyson gydag unrhyw ganllawiau, penderfyniad neu god ymarfer perthnasol gan y rheoleiddiwr (neu unrhyw god ymddygiad a/neu lywodraethiant y bwrdd o bryd i'w gilydd, a fabwysiadwyd gan y bwrdd) i aelod bwrdd, aelod a gyfetholwyd neu aelod o bwyllgor yn ddyfarniad o fudd ar gyfer diben rheolau D15.

Cyfarfodydd y bwrdd

- D29 Bydd y bwrdd yn cwrdd o leiaf deirgwaith ym mhob blwyddyn galendr. Bydd yr ysgrifennydd (neu swyddog arall yn unol â'r trefniadau cymeradwy) yn rhoi o leiaf saith diwrnod o hysbysiad ysgrifenedig a ddosberthir gyda llaw (neu ei anfon drwy'r post neu gyfathrebiad electronig) i holl aelodau'r bwrdd ac aelodau a gyfetholwyd. Gall y bwrdd gytuno ar hysbysiad byrrach lle mae dim llai na 75 y cant o aelodau'r bwrdd yn cytuno i hynny.
- D30 Gall yr ysgrifennydd, neu'r cadeirydd, neu ddau aelod o fwrdd sy'n rhoi hysbysiad ysgrifenedig yn nodi'r busnes i'w gynnal alw cyfarfodydd o'r bwrdd. Bydd yr ysgrifennydd yn anfon hysbysiad ysgrifenedig at holl aelodau'r bwrdd cyn gynted ag sy'n bosibl ar ôl derbyn cais o'r fath. Yn dilyn y cais, bydd yr ysgrifennydd yn galw cyfarfod gydag o leiaf saith diwrnod ond nid mwy na 14 diwrnod o rybudd i drafod y busnes a nodwyd. Os yw'r ysgrifennydd yn methu galw cyfarfod o'r fath yna bydd y cadeirydd, neu ddau aelod bwrdd, pa bynnag yw'r achos, yn galw cyfarfod o'r fath.

Argaeledd datganiadau neilltuol gan y bwrdd

- D31 Bydd y bwrdd yn cytuno ac yn darparu:
- datganiad y bwrdd o werthoedd ac amcanion y gymdeithas;
 - datganiad o oblygiadau cyfredol aelodau bwrdd i'r bwrdd a'r gymdeithas;
 - y polisi ar dderbyn cyfrandeiliaid newydd.

Gall y bwrdd amrywio ffurf y datganiadau hyn o bryd i'w gilydd.

Rheolaeth a dirprwyo

- D32 Gall y bwrdd ddirprwyo unrhyw bwerau dan gylch gorchwyl ysgrifenedig i'w bwyllgorau neu i swyddogion neu gyflogeion. Caiff y pwerau hyn eu gweithredu yn unol ag unrhyw gyfarwyddiadau ysgrifenedig a roddwyd gan y bwrdd.
- D33 Gall y bwrdd gadw rhai materion sylweddol i'w hunan na fedrir eu dirprwyo i bwyllgorau neu gyflogeion.
- D34 Bydd y bwrdd yn penderfynu ar aelodaeth unrhyw bwyllgor. Bydd pob pwyllgor yn cynnwys un aelod bwrdd. Bydd y bwrdd yn penodi cadeirydd unrhyw bwyllgor ac yn pennu'r cworwm.
- D35 Caiff holl weithredoedd a thrafodion unrhyw bwyllgor eu hadrodd i'r bwrdd.

- D36 Ni all unrhyw bwyllgor wneud gwariant ar ran y gymdeithas os nad oes o leiaf un aelod bwrdd ar y pwyllgor wedi pleidleisio o blaid y penderfyniad a bod y bwrdd yn flaenorol wedi cymeradwyo cyllideb ar gyfer y gwariant perthnasol.

Darpariaethau amrywiol

- D37 Bydd pob penderfyniad didwyll a gymerir mewn cyfarfod o'r bwrdd neu gyfarfod pwyllgor yn ddilys hyd yn oed os canfyddir wedyn fod nam yn y ffordd y cafodd y cyfarfod ei alw neu y penodwyd aelodau mewn cyfarfod.
- D38 Bydd unrhyw benderfyniad a anfonir at holl aelodau'r bwrdd neu holl aelodau pwyllgor a lofnodwyd neu a gadarnhawyd yn electronig gan dri chwarter aelodau'r bwrdd neu dri chwarter aelodau pwyllgor mor ddilys ac effeithlon ag y byddai pe bai yn cael ei basio mewn cyfarfod o'r bwrdd neu bwyllgor a gafodd ei alw'n gywir a gyda chyfansoddiad cywir a gall gynnwys dogfennau yn yr un ffurf a lofnodwyd neu a gadarnhawyd drwy gyfathrebu electronig gan un neu fwy o bersonau.
- D39 Gellir cynnal cyfarfodydd o'r bwrdd neu bwyllgor mewn unrhyw ddull a thrwy unrhyw gyfrwng sy'n galluogi'r rhai sy'n bresennol i glywed a/neu ddeall a gwybod pwy yw'r siaradwyr a rhoi sylwadau ar y trafodion. Bernir y bydd unrhyw berson sy'n mynychu yn y ffordd yma yn bresennol yn y cyfarfod a ph'un ai yw pawb wedi ymgynnull mewn un lle ai peidio.
- D40 Gellir rhoi hysbysiad i aelodau bwrdd, aelodau a gyfetholwyd neu aelodau pwyllgor yn unol â rheol H16. Ni fydd methiant damweiniol i roi hysbysiad i aelod bwrdd, aelod a gyfetholwyd neu aelod o bwyllgor neu fethiant aelod bwrdd, aelod a gyfetholwyd neu aelod o bwyllgor i dderbyn hysbysiad o'r fath yn gwneud trafodion y bwrdd yn annilys.
- D41 Gall y bwrdd, drwy bŵer atwrnai neu fel arall, benodi unrhyw berson i fod yn asiant y gymdeithas ar gyfer dibenion o'r fath ac ar amodau y byddant yn eu penderfynu o bryd i'w gilydd, yn cynnwys awdurdod i'r asiant ddirprwyo'r cyfan neu unrhyw rai o'u pweau.

RHAN E CADEIRYDD, IS-GADEIRYDD, PRIF SWYDDOG GWEITHREDOL, YSGRIFENNYDD A SWYDDOGION ERAILL

Y cadeirydd

- E1 Bydd gan y gymdeithas gadeirydd, fydd yn cadeirio cyfarfodydd o'r bwrdd, ac a etholir gan y bwrdd ar delerau y mae'r bwrdd yn penderfynu arnynt. Gall y gymdeithas hefyd fod ag is-gadeirydd a fydd, yn absenoldeb y cadeirydd, yn gweithredu fel cadeirydd ac a fydd â phwerau a dyletswyddau'r cadeirydd ac a etholir gan y bwrdd. Y bwrdd fydd yn penderfynu ar y trefniadau ar gyfer ethol a symud unrhyw is-gadeirydd.
- E2 Yr eitem gyntaf o fusnes ar gyfer unrhyw gyfarfod bwrdd lle nad oes cadeirydd (neu is-gadeirydd) neu os nad yw'r cadeirydd (neu'r is-gadeirydd) yn bresennol fydd ethol cadeirydd ar gyfer diben y cyfarfod. Bydd y cadeirydd bob amser yn gyfranddeiliad ac yn aelod bwrdd ac ni all fod yn gyflogedig gan y bwrdd.
- E3 Os bydd y pleidleisiau'n gyfartal, bydd gan y cadeirydd ail bleidlais.
- E4 Gall cadeirydd y gymdeithas gael ei symud mewn cyfarfod o'r bwrdd a alwyd ar gyfer y diben hwnnw os caiff y penderfyniad ei basio gan o leiaf ddau-draean aelodau'r bwrdd sy'n bresennol ac yn pleidleisio yn y cyfarfod.

Cyfrifoldebau'r cadeirydd

- E5 Bydd y bwrdd yn nodi mewn ysgrifen beth yw dyletswyddau a chyfrifoldebau'r cadeirydd a gall eu hadolygu o bryd i'w gilydd.

Y prif swyddog gweithredol

- E6 Gall y gymdeithas fod â phrif swyddog gweithredol a benodir gan y bwrdd. Penodir y prif swyddog gweithredol gyda contract cyflogaeth ysgrifenedig ac wedi'i lofnodi fydd yn cynnwys datganiad clir o ddyletswyddau'r prif swyddog gweithredol.

Yr ysgrifennydd

- E8 Bydd gan y gymdeithas ysgrifennydd a benodir gan y bwrdd ac a all fod yn gyflogedig gan y gymdeithas. Gall y bwrdd hefyd benodi dirprwy ysgrifennydd (a all hefyd fod yn gyflogedig gan y gymdeithas) i weithredu fel ysgrifennydd yn absenoldeb yr ysgrifennydd. Bydd y bwrdd yn cytuno ac yn nodi'n glir mewn ysgrifen beth yw dyletswyddau'r ysgrifennydd.

Swyddogion eraill

- E9 Gall y bwrdd ddynodi fel swyddogion unrhyw swyddogion gweithredol eraill, archwilydd mewnol a staff y gymdeithas ar y telerau (yn cynnwys tâl) y gall benderfynu arnynt o bryd i'w gilydd.

Amrywiol

- E10 Caiff pob swyddog neu berson a gyflogir gan y gymdeithas ei hindemnio ganddi am unrhyw swm rhesymol wrth weithredu eu dyletswydd.
- E11 Heblaw am ganlyniadau eu hanonestrwydd neu eu hesgeulustod eu hunain, ni fydd unrhyw aelod bwrdd, swyddog neu berson a gyflogir gan y gymdeithas yn gyfrifol am unrhyw golledion a gaiff eu dioddef gan y gymdeithas nac unrhyw aelod o'r grŵp.

RHAN F

RHEOLAETH ARIANNOL AC ARCHWILIO

Archwilydd

- F1 Os yw'n ofyniad cyfreithiol arni i wneud hynny, bydd y gymdeithas yn penodi archwilydd neu gwmni o archwilwyr i weithredu ym mhob blwyddyn ariannol. Mae'n rhaid iddynt fod wedi cymhwyso fel y manylir yn Adran 91 y Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol.
- F2 Ni all y dilynol weithredu fel archwilydd:
- F2.1 swyddog neu berson a gyflogir gan y gymdeithas;
 - F2.2 person a gyflogir gan neu sy'n cyflogi partner, swyddog neu berson a gyflogir gan y gymdeithas.
- F3 Gellir penodi archwilydd y gymdeithas gan y bwrdd neu drwy benderfyniad cyfranddeiliaid.
- F4 Lle penodir archwilydd i archwilio'r cyfrifon am y flwyddyn flaenorol, cânt eu hailbenodi i archwilio cyfrifon y flwyddyn gyfredol hefyd os nad yw:
- F4.1 cyfarfod cyffredinol wedi penodi rhywun arall i weithredu neu wedi penderfynu na all yr archwilydd weithredu; neu
 - F4.2 nad yw'r archwilydd yn dymuno gweithredu ac wedi hysbysu'r gymdeithas mewn ysgrifen am hynny; neu
 - F4.3 os yw'r person heb fod â chymwysterau neu'n disgyn o fewn rheol F2 (uchod); neu
 - F4.4 os yw'r archwilydd wedi dod yn analluog i weithredu; neu
 - F4.5 y rhodddwyd hysbysiad i benodi archwilydd arall.
- F5
- F5.1 Rhoddir dim llai na 28 diwrnod o rybudd ar gyfer penderfyniad i benodi person arall fel archwilydd; neu i wahardd ailbenodi archwilydd sy'n ymddeol;
 - F5.2 bydd y gymdeithas yn anfon copi o'r penderfyniad i'r archwilydd sy'n ymddeol a hefyd yn rhoi hysbysiad i'w chyfranddeiliaid ar yr un pryd ac yn yr un modd, os yn bosibl;
 - F5.3 os na, bydd y gymdeithas yn rhoi hysbysiad drwy hysbysebu mewn papur newydd lleol o leiaf 14 diwrnod cyn y cyfarfod arfaethedig. Gall yr archwilydd sy'n ymddeol roi sylwadau i'r gymdeithas ac mae'n rhaid hysbysu'r cyfranddeiliaid o hynny dan Adran 95 Deddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol.

Dyletswyddau Archwilydd

- F6 Caiff canfyddiadau'r archwilydd eu hadrodd i'r gymdeithas, yn unol ag Adran 87 y Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Budd Cymunedol.
- F7 Bydd y bwrdd yn paratoi cyfrif refeniw a mantolen a gaiff eu harchwilio gan yr archwilydd, os oes angen, ac adroddiad yr archwilydd, os oes angen, ym mhob cyfarfod cyffredinol blynyddol. Bydd y bwrdd hefyd yn llunio adroddiad ar fusnes y gymdeithas a gaiff ei lofnodi gan y person sy'n cadeirio'r cyfarfod sy'n mabwysiadu'r adroddiad.

Gofynion cyfrifeg

- F8 Rhaid i ddiwedd y flwyddyn gyfrifeg fod yn ddyddiad a ganiateir gan y cofrestrydd.
- F9 Bydd y gymdeithas yn cadw llyfrau cyfrifon cywir yn rhoi manylion ei thrafodion, ei hasedau a'i hymrwymadau, yn unol ag Adrannau 75 a 76 y Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Budd Cymunedol.
- F10 Bydd y gymdeithas yn sefydlu ac yn cynnal systemau boddhaol o reoli ei llyfrau cyfrif, ei harian a'i hollol dderbyniadau a thaliadau.

Dychwelebau blynyddol a mantolenni

- F11 Bob blwyddyn, o fewn y cyfnod a nodir mewn deddfwriaeth, bydd yr ysgrifennydd yn anfon dychweleb flynyddol y gymdeithas i'r cofrestrydd. Caiff y ddychweleb ei pharatoi'n unol â'r cyfnod a nodir yn y Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Budd Cymunedol, neu ddyddiad arall a ganiateir gan y cofrestrydd a chaiff ei chyflwyno o fewn y cyfnod sy'n ofynnol gan y gyfraith. Dylai adroddiad yr archwilydd fod ynghlwm â'r ddychweleb flynyddol, os bo angen, am gyfnod y ddychweleb a'r mantolenni y mae'n cyfeirio atynt.

Benthyciadau

- F12 Ni fydd cyfanswm benthyciadau'r gymdeithas ar unrhyw amser yn fwy na £1000 miliwn (mil o filiynau) o bunnoedd sterling neu swm mwy y mae'r gymdeithas yn penderfynu arno o bryd i'w gilydd mewn cyfarfod cyffredinol. Ar gyfer diben y rheol yma F12, ar unrhyw amser perthnasol caiff unrhyw swm o fenthyciadau'r gymdeithas mewn unrhyw arian cyfred heblaw punnoedd sterling (a gaiff eu caniatáu neu heb fod wedi'u gwahardd gan y rheoleiddiwr o bryd i'w gilydd) eu trosi i sterling ar y gyfradd neu gyfraddau cyfnewid sy'n weithredol dan y trafodion deilliadol cysylltiedig lle mae'r gymdeithas wedi ymddiogelu ei hunan rhag bod yn agored i symudiadau mewn cyfradd cyfnewid arian cyfred yng nghyswllt prif swm benthyciadau o'r fath neu, os nad oes unrhyw drafodion deilliadol cysylltiedig â chyfradd ar gyfer ymddiogelu rhag bod yn agored, ar y gyfradd gyfnewid sy'n weithredol ar yr amser y gwnaed y benthyciadau.
- F13 Ni fydd y gyfradd log sy'n daladwy adeg y cytunir ar delerau benthycia ar unrhyw arian a fenthycir yn fwy na'r gyfradd log sydd, ym marn y bwrdd, yn rhesymol gan roi ystyriaeth i delerau'r benthyciad. Gall y bwrdd ddirprwyo penderfyniad y gyfradd log dan sylw o fewn terfynau penodol i swyddog, aelod bwrdd neu bwyllgor.

F14

- F14.1 Yng nghyswllt unrhyw fenthycia arfaethedig, ar gyfer dibenion rheol F12 ac yng nghyswllt y swm nas rhyddhawyd o unrhyw log gohiriedig neu arian cysylltiedig â'r mynegai neu symiau ar unrhyw warant disgownt dwfn a fenthycwyd yn flaenorol gan y gymdeithas, bernir mai swm y benthycia sy'n bodoli'n flaenorol yw'r swm sydd ei angen i ad-dalu unrhyw fenthycia yn bodoli'n flaenorol yn llawn pe byddai'r benthycia sy'n bodoli eisoes yn dod yn ad-daladwy yn llawn adeg y benthycia arfaethedig.
- F14.2 ar gyfer dibenion rheol F13 yng nghyswllt unrhyw fenthycia arfaethedig y bwriedir iddo fod ar delerau llog gohiriedig neu gysylltiedig â'r mynegai neu ar unrhyw warant disgownt dwfn bernir mai swm y benthyciad fydd trafodion unrhyw fenthycia arfaethedig o'r fath sy'n dderbyniadwy gan y gymdeithas adeg y benthycia arfaethedig; a
- F14.3 nid yw'n rhaid i unrhyw berson sy'n delio'n ddidwyll gyda'r gymdeithas wybod os cydymffurfiwyd gyda rheol F12 neu F13 neu'r rheol hon F14.

Buddsoddiadau

- F15 Gall cronfeydd, neu arian a fenthycwyd gan, y gymdeithas gael eu buddsoddi gan y bwrdd mewn dull y mae'n penderfynu arno ac fel y caniateir gan y Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Budd Cymunedol.

Cyfraniadau

- F16 Gall y gymdeithas dderbyn gan unrhyw berson, p'un ai'n aelod neu beidio, gyfraniadau i hyrwyddo dibenion y gymdeithas.

RHAN G

DATGANOLI A CHYHNWYSIANT CYMUNEDOL

Strategaeth grymuso cymunedau

- G1 Bydd gan y gymdeithas bob amser y canlynol ar waith ac yn gweithredu:
- G1.1 Strategaeth a rhaglen i hyrwyddo a darparu opsiynau ar gyfer mwy o reolaeth gan denantiaid a chymunedau ar eu tai a'u cymunedau,
 - G1.2 Strategaeth a rhaglen i sicrhau'r cyfranogiad cymunedol ehangaf posibl yn y gymdeithas,
 - G1.3 Strategaeth a rhaglen ar gyfer datblygu cymunedol, hyfforddiant a chyfathrebu, a nodi is-ardaloedd cymunedol lleol o fewn ardaloedd cymunedol lleol at ddibenion rheolau G1 i G5,
 - G1.4 Trefn astudio opsiynau cymunedol i alluogi ardaloedd cymunedol lleol i benderfynu ar eu dymuniadau a'u dyheadau,
 - G1.5 Trefn i hwyluso is-ardaloedd cymunedol lleol i sefydlu grwpiau tenantiaid a phreswylwyr cynrychioliadol lleol.

Cynnig grŵp tenantiaid a phreswylwyr

- G2 Yn amodol ar reol G3, pan fo grŵp tenantiaid a phreswylwyr yn gwneud cynnig i'r bwrdd amrywio'r ddarpariaeth bresennol o reoli ei dai, rhaid i'r bwrdd:
- G2.1 Bodloni ei hun bod gan y grŵp tenantiaid a phreswylwyr gyfansoddiad sy'n caniatáu i bob tenant yn yr ardal gymunedol leol ddod yn aelod o'r grŵp tenantiaid a phreswylwyr, bod ganddo amcan cyfle cyfartal o safon dderbyniol, ac sy'n bodloni gofynion arfer gorau eraill ar gyfer cydnabod grwpiau tenantiaid a phreswylwyr,
 - G2.2 Bodloni ei hun bod y cynnig yn cael ei gefnogi gan yr ardal gymunedol leol,
 - G2.3 Cymryd camau rhesymol i roi'r cynnig ar waith lle mae gofynion y rheol hon G2 wedi'u bodloni a lle bo'n berthnasol, mae cyfyngiadau ariannol, rheolaethol neu gyfreithiol yn caniatáu hynny.
- G3 Pan fo cynnig o dan reol G2 yn ymwneud â sefydliad rheoli tenantiaid neu gerbyd arall o'r fath sydd â lefel gyfatebol neu uwch o bŵer dirprwyedig, rhaid i'r bwrdd:
- G3.1 Bodloni ei hun (ar ôl gweithredu'n rhesymol ac ar ôl cael gwiriad annibynnol o farn o'r fath) na fydd amrywio o'r fath yn amharu'n sylweddol ar hyfywedd ariannol neu enw da'r gymdeithas,
 - G3.2 Sicrhau bod y cynnig yn cael ei gyfleu i holl denantiaid yr ardal gymunedol leol,
 - G3.3 Sicrhau bod mwyafrif y tenantiaid hynny yn yr ardal gymunedol leol sy'n mynegi ffafriaeth o blaid y cynnig,

G3.4 Cychwyn astudiaeth ddichonoldeb i'r sefydliad arfaethedig lle bodlonir gofynion y rheol G3 hon, a fydd yn cynnwys:

- Datblygiad grŵp, ariannol, cyfle cyfartal a hyfforddiant annhechnegol arall ar gyfer y grŵp tenantiaid a phreswylwyr,
- Asesiad o gymhwysedd y grŵp tenantiaid a phreswylwyr i lywodraethu eu sefydliad yn foddhaol ac i gymryd y pwerau a'r cyfrifoldebau cyfreithiol y gofynnwyd amdanynt.

Pleidlais dros ddatganoli

G4 Os daw'r astudiaeth ddichonoldeb yn rheol G3.4 i'r casgliad bod y cynnig yn ymarferol, bydd y bwrdd yn:

G4.1 Sicrhau trwy bleidlais ffurfiol o'r holl denantiaid sy'n byw yn yr ardal gymunedol leol neu'r is-ardal fod mwyafrif y rhai sy'n pleidleisio o blaid y cynnig;

G4.2 Yn dilyn canlyniad pleidlais gadarnhaol yn unol â rheol G4.1, cychwyn proses ddatblygu ar gyfer y sefydliad arfaethedig, a fydd yn cynnwys:

- Hyfforddiant technegol manwl pellach a hyfforddiant arall ar gyfer y grŵp tenantiaid a phreswylwyr,
- Negodi gyda'r grŵp tenantiaid a phreswylwyr ynglŷn â thelerau ac amodau sefydlu'r sefydliad arfaethedig,
- Creu a, lle bo'n berthnasol, cofrestru corff cyfreithiol i dderbyn y trosglwyddiad neu ddirprwyo o dan reol G5,
- Unrhyw ofynion eraill sy'n angenrheidiol i sefydlu'r sefydliad arfaethedig,
- Dirprwyo pwerau a throsglwyddo asedau.

G5 Lle bodlonir gofynion rheol G4, rhaid i'r bwrdd wneud un neu fwy o'r canlynol:

G5.1 Dirprwyo unrhyw rai o'i bwerau a'i gyfrifoldebau goruchwylio sy'n ymwneud â'r ardal gymunedol leol honno i'r corff cyfreithiol a sefydlwyd o dan reol G4.2.

G5.2 Trosglwyddo asedau, a/neu ddirprwyo unrhyw rai o'i bwerau neu gyfrifoldebau a rheolaeth gysylltiedig o ddydd i ddydd i'r corff cyfreithiol a sefydlwyd o dan reol G4.2, i'r graddau y mae angen dirprwyo a/neu drosglwyddiadau o'r fath i roi effaith i'r cynnig y mae tenantiaid wedi pleidleisio drosto.

G6 Ni chaiff asedau eu trosglwyddo na dirprwyo pwerau a chyfrifoldebau i'r sefydliad arfaethedig ac eithrio:

G6.1 Yn unol â rheolau G3 a G4, a

G6.2 Gyda chymeradwyaeth Llywodraeth Cymru, ac unrhyw reoleiddiwr neu awdurdod perthnasol arall (gan gynnwys y cofrestrydd), a

G6.3 Yn unol â rhwymedigaethau cyfreithiol y gymdeithas i drydydd partïon, ac yn benodol (heb gyfyngiad) unrhyw rwymedigaethau'r gymdeithas i gyllidwyr trydydd parti, benthycwyr neu ymddiriedolwyr gwarant,

AR YR AMOD na fydd unrhyw drosglwyddo asedau yn digwydd tan ar ôl chweched pen-blwydd trosglwyddo stoc tai'r awdurdod lleol o'r gymdeithas.

Swyddfa gofrestredig ac enw cofrestredig

- H1 Swyddfa gofrestredig y gymdeithas yw: Tŷ Coch, Llys y Dderwen Parc Menai, Bangor, LL57 4BL
- H2 Rhaid i enw cofrestredig y gymdeithas gael ei:
 - H2.1 ddangos mewn lle amlwg tu allan i bob swyddfa neu fan busnes; a
 - H2.2 chael ei engrafu ar ei sêl; a
 - H2.3 chael ei nodi ar ei lythyrau busnes, hysbysiadau, hysbysebion, cyhoeddiadau swyddogol, sieciau, anfonebau, gwefan ac unrhyw gyfathrebiad corfforaethol ffurfiol arall p'un ai electronig neu fel arall.

Anghydfod

- H3 Gall unrhyw anghydfod ar fater sy'n dod o fewn y rheolau ei atgyfeirio gan y naill barti neu'r llall i gyfryngydd annibynnol gyda chymwysterau addas i gael eu setlo. Penodir y cyfryngydd drwy gytundeb rhwng y partïon, neu os na fydd cytundeb, gan y Ganolfan ar gyfer Datrys Anghydfodau'n Effeithlon (neu unrhyw gorff sy'n ei olynu o bryd i'w gilydd). Cynhelir y cyfryngu yn unol â gofynion y cyfryngydd. Bydd yn oblygiad ar y ddau barti i gydymffurfio a chydweithredu gyda'r weithdrefn hon ar bob cam ac i rannu'n gyfartal gostau penodi'r cyfryngydd perthnasol fel y cyfeirir ato uchod. Caiff y costau wedyn eu talu fel y bydd y cyfryngydd yn penderfynu. Lle na chaiff anghydfod ei ddatrys gan gyfryngu, caiff unrhyw hawliad ei drin yn y llys sirol a fydd â'r awdurdodaeth lwyr dros unrhyw anghydfod sy'n deillio dan y rheolau.

Cofnodion, sêl, cofrestr a llyfrau

- H4 Caiff cofnodion yr holl gyfarfodydd cyffredinol a holl gyfarfodydd y bwrdd a phwyllgorau eu cofnodi, eu cytuno yn y cyfarfod dilynol perthnasol a'u llofnodi gan gadeirydd y cyfarfod dilynol a'u storio'n ddiogel.
- H5 Yr ysgrifennydd fydd yn cadw'r sêl. Ni chaiff ei defnyddio heblaw dan awdurdod y bwrdd. Rhaid ei gosod drwy i un aelod bwrdd lofnodi a'r ysgrifennydd wrthlofnodi neu mewn ffordd arall y mae'r bwrdd yn penderfynu arno. Gall y bwrdd awdurdodi gweithredu trafodion mewn unrhyw ffordd a ganiateir gan y gyfraith.
- H6 Mae'n rhaid i'r gymdeithas gadw yn ei swyddfa gofrestredig:
 - H6.1 y gofrestr o gyfranddeiliaid yn dangos:
 - enw a chyfeiriadau'r holl gyfranddeiliaid; a
 - datganiad o'r holl gyfranddaliadau a ddelir gan bob cyfranddeiliad a'r swm a dalwyd amdanynt; a
 - datganiad o eiddo arall yn y gymdeithas a ddelir gan y cyfranddeiliad; a
 - y dyddiad y nodwyd pob cyfranddeiliad yn y gofrestr o gyfranddeiliaid.
 - H6.2 cofrestr ddyblyg o gyfranddeiliaid yn dangos enwau a chyfeiriadau cyfranddeiliaid a'r dyddiad y daethant yn gyfranddeiliaid;
 - H6.3 cofrestr o enwau a chyfeiriadau y swyddogion, eu swyddfeydd a'r dyddiadau y gwnaethant ddechrau defnyddio'r swyddfeydd hynny yn ogystal a dyblyg;
 - H6.4 cofrestr o ddeiliaid unrhyw fenthyciad;
 - H6.5 cofrestr o forgeisi ac arwystlau ar dir; a
 - H6.6 chopi o reolau'r gymdeithas.

- H7 Mae'n rhaid i'r gymdeithas arddangos copi o'i mantolen ddiweddaraf ac adroddiad archwilydd (os yw'n ofyniad cyfreithiol cael un) yn ei swyddfa gofrestredig.
- H8 Bydd y gymdeithas yn rhoi copi o'i dychweleb flynyddol ddiwethaf i'w holl gyfranddeiliaid neu berson sydd â diddordeb yng nghronfeydd y gymdeithas gydag adroddiad yr archwilydd (os yw'n ofyniad cyfreithiol cael un) ar y cyfrifon a gynhwysir yn y dychweliad, yn ddi-dâl.
- H9 Os gwneir cais, bydd yr ysgrifennydd yn rhoi copi o reolau'r gymdeithas i unrhyw berson sy'n talu unrhyw swm rhesymol a ganiateir gan y gyfraith.

Ceisiadau statudol i'r cofrestrydd

- H10 Gall deg cyfranddeiliad wneud cais i'r cofrestrydd i benodi cyfrifydd i archwilio llyfrau'r gymdeithas, cyn belled ag y bu pob un o'r deg yn gyfranddeiliaid y gymdeithas am gyfnod o ddeuddeg mis yn union cyn iddynt wneud cais.
- H11 Gall y cyfranddeiliaid wneud cais i'r cofrestrydd i gynnal archwiliad o fusnes y gymdeithas neu i alw cyfarfod cyffredinol arbennig. Mae'n rhaid i gant o gyfranddeiliaid, neu un mewn deg o'r cyfranddeiliaid, pa bynnag sydd leiaf, wneud y cais.

Gwelliannau i reolau

H12

- H12.1 Gall rheolau'r gymdeithas gael eu dirymu neu eu newid [ond nid mewn modd sy'n atal y gymdeithas rhag bod yn elusen].
- H.12.2 Dim ond drwy benderfyniad a roddir gerbron y cyfranddeiliaid gan y bwrdd a'i gymeradwyo gan o leiaf ddau-draean y bwrdd cyn eu cymeradwyo gan y cyfranddeiliaid y gellir newid y rheolau.
- H.12.3 Dim ond drwy benderfyniad ysgrifenedig neu gan dair rhan o bedair y pleidleisiau a fwriwyd mewn cyfarfod cyffredinol y gellir newid neu ddirymu rheolau A2; A3; A4; B1; B2; B3; C2; C3; D14; D29; H12 a H14. Gall unrhyw reol arall gael ei dirymu neu ei newid gan ddau draean y pleidleisiau a gaiff eu bwrw mewn cyfarfod cyffredinol neu drwy benderfyniad ysgrifenedig.
- H.12.4 Caiff rheolau a newidiwyd eu cofrestru gyda'r cofrestrydd mor fuan ag sydd modd ar ôl cytuno ar y gwelliant. Nid yw rheol a newidiwyd yn ddilys nes caiff ei chofrestru
- H.12.5 Anfonir copi o'r rheolau diwygiedig at y rheoleiddiwr cyn gynted ag sy'n bosibl ar ôl cofrestru gan y cofrestrydd.

Diddymu

- H13 Gall y gymdeithas gael ei diddymu gan fwyafrif o dair rhan o bedair o'r cyfranddeiliaid sy'n llofnodi offeryn diddymu yn y ffurf a ragnodir drwy ddirwyn y ben dan y Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Budd Cymunedol.

H.14

- H.14.1 Bydd unrhyw eiddo sydd ar ôl, ar ôl i'r gymdeithas gael ei dirwyn i ben neu ei diddymu a thrin â'r holl ddyledion a'r ymrwymadau, gall y cyfranddeiliaid benderfynu rhoi neu drosglwyddo i gorff elusennol arall gydag amcanion tebyg i rai'r gymdeithas;
- H.14.2 Os nad oes sefydliad o'r fath yn bodoli, caiff yr eiddo ei drosglwyddo neu ei roi i Ymddiriedolaeth Elusennau y Cymdeithasau Tai;
- H.14.3 Os cofrestrwyd y gymdeithas fel landlord cymdeithasol gyda'r rheoleiddiwr, mae'n rhaid i unrhyw drosglwyddiad neu rodd gydymffurfio gyda Deddf Tai 1996 (fel y mae'n

gweithredu yng Nghymru) a Mesur Tai (Cymru) 2011 neu unrhyw ddarpariaethau cyfreithiol a rheoleiddiol eraill perthnasol sy'n bodoli o bryd i'w gilydd.

Dehongli termau

- H15 Yn y rheolau hyn, yn cynnwys y rheol yma, os nad yw'r deunydd pwnc neu gyd-destun yn anghyson:
- H15.1 gall geiriau sy'n golygu'r unigol neu'r lluosog gynnwys y lluosog a'r unigol yn eu tro;
 - H15.2 bydd geiriau sy'n awgrymu un rhywedd yn cynnwys pob ac unrhyw rywedd;
 - H15.3 bydd "gwelliannau i reolau" yn cynnwys gwneud rheol newydd a dirymu rheol, a bydd "gwella" yng nghyswllt y rheolau hyn ei ddehongli felly;
 - H15.4 bydd "y gymdeithas" yn golygu'r gymdeithas y mae'r rhain yn rheolau cofrestredig iddi;
 - H15.5 bydd "bwrdd" yn golygu'r bwrdd a benodwyd yn unol â Rhan D a bydd "aelod bwrdd" yn golygu aelod bwrdd ar hyn o bryd, ond ni fydd yn golygu person a gyfetholwyd i'r bwrdd;
 - H15.6 yn y fersiwn Saesneg, bydd "CCBSA" yn golygu Deddf Cymdeithasu Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol 2014;
 - H15.7 heblaw yn rheol E1 a lle'n berthnasol, bydd "cadeirydd" yn cynnwys yr is-gadeirydd;
 - H15.8 bydd "dyddiau clir" yng nghyswllt hysbysiad am gyfarfod yn golygu cyfnod a gaiff ei gyfrif yn eithrio'r diwrnod y bernir bod unrhyw hysbysiad neu gyfathrebiad wedi ei dderbyn dan y rheolau hyn a dyddiad y cyfarfod;
 - H15.9 bydd "trafodiad deilliadol" yn golygu unrhyw drafodion sy'n ddeilliadol ymlaen llaw, ffeirio, dyfodol, opsiwn neu ddeilliad arall ar un neu fwy o'r cyfraddau, arian cyfred, nwyddau, gwarantau ecwiti neu offerynnau ecwiti arall, gwarantau dyled neu offerynnau dyled arall, dangosion economaidd neu fesurau o risg neu werth economaidd, neu feincnodau eraill y caiff taliadau neu ddsbarthiadau eu gwneud, neu unrhyw gyfuniad o'r trafodion hyn;
 - H15.10 bydd gan "cyfathrebiad electronig" yr ystyr a roddir i "ffurf electronig" a "dulliau electronig" yn adran 148 Deddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol;
 - H15.11 bydd "aelod grŵp" yn golygu'r gymdeithas, pob is-gorff i'r gymdeithas, unrhyw gorff corfforaethol y mae'r gymdeithas yn is-gorff iddo ac unrhyw is-gorff corff corfforaethol o'r fath ac ar gyfer y diben hwn mae gan "is-gwmni" yr ystyr o fewn Deddf Cymdeithasau Cydweithredol a Budd Cymunedol a/neu Ddeddf Tai 1996 a/neu Ddeddf Cwmnïau 2006;
 - H15.12 Mae "awdurdod lleol" yn golygu Cyngor Gwynedd neu olynydd statudol yr awdurdod tai hwnnw
 - H15.13 Bydd "aelod bwrdd awdurdod lleol" yn golygu unrhyw berson a benodir yn aelod bwrdd o dan reol D2.3;
 - H15.14 Bydd "person awdurdod lleol" yn golygu unrhyw berson (i) sydd neu sydd wedi bod yn gynrychiolydd etholedig yr awdurdod lleol yn y pedair blynedd flaenorol; neu (ii) sy'n swyddog i'r awdurdod lleol; neu (iii) sy'n gyflogai a naill ai'n gyfarwyddwr, rheolwr, ysgrifennydd neu swyddog tebyg arall i gwmni sydd o dan reolaeth yr awdurdod lleol; neu (iv) sy'n briod neu'n berthynas agos i unrhyw berson sy'n dod o

fewn paragraffau (i) a (ii); neu (v) unrhyw berson a benodwyd (neu a enwebir i'w benodi i'r bwrdd) gan yr awdurdod lleol

- H15.15 bydd "swyddog" yn cynnwys cadeirydd ac ysgrifennydd y gymdeithas ac unrhyw aelod bwrdd ar hyn o bryd ac unrhyw bersonau eraill y gall y bwrdd eu penodi dan reol E8;
 - H15.16 bydd "eiddo" yn cynnwys yr holl stad diriog a stad bersonol (yn cynnwys tystysgrifau stoc benthyciad, llyfrau a phapurau);
 - H15.17 mae "cofrestr cyfranddeiliaid" yn golygu'r gofrestr a gedwir yn unol â rheol H6.1;
 - H15.18 mae "cofrestrydd" yn golygu'r Awdurdod Ymddygiad Ariannol neu unrhyw olynydd statudol i neu unrhyw un yr aseiniwyd iddynt unrhyw un neu'r cyfan o'u swyddogaethau perthnasol o bryd i'w gilydd;
 - H15.19 mae "rheoleiddiwr" yng Nghymru yn cyfeirio at Lywodraeth Cymru neu unrhyw olynydd statudol i neu unrhyw un yr aseiniwyd iddynt unrhyw un neu'r cyfan o'u swyddogaethau perthnasol o bryd i'w gilydd;
 - H15.20 mae "ysgrifennydd" yn golygu'r swyddog a benodwyd i'r bwrdd gan ysgrifennydd y gymdeithas neu berson arall a awdurdodwyd gan y bwrdd i weithredu fel dirprwy yr ysgrifennydd;
 - H15.21 bydd "cyfranddeiliad" yn golygu un o'r personau y cyfeirir atynt yn rheol C5 ac mae'n golygu "aelod" fel y diffiniwyd gan y Ddeddf;
 - H15.22 mae "tenant" yn golygu person sydd ar ben ei hun neu ar y cyd gydag eraill yn dal tenantiaeth, les neu drwydded i ddefnyddio safle'r gymdeithas ar gyfer defnydd preswyl neu safle unrhyw aelod arall o'r grŵp;
 - H15.23 ystyr "cyfranddeiliad tenant" yw tenant sy'n gyfranddaliwr;
 - H15.24 bydd "y rheolau hyn" yn golygu rheolau cofrestredig y gymdeithas ar hyn o bryd;
 - H15.25 bydd cyfeiriadau at unrhyw ddarpariaeth mewn unrhyw Ddeddf yn cynnwys cyfeiriad at ddarpariaeth o'r fath fel y caiff ei newid, amrywio, amnewid, ymestyn neu ail-weithredu o bryd i'w gilydd ac i unrhyw orchmynion neu reoliadau eraill a wneir dan ddarpariaeth o'r fath;
 - H15.26 mae "penderfyniad arbennig" yn golygu penderfyniad sydd angen cymeradwyaeth o leiaf ddau-drfaean neu dri-chwarter, fel y gall gael ei nodi yn y Rheolau hyn neu fel y'i diffinnir yn y Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol..
- H16 Caiff unrhyw hysbysiad y mae'r rheol yma'n berthnasol iddo ei weini'n effeithlon os caiff ei ddanfôn at gyfranddeiliad neu aelod bwrdd yn y cyfeiriad a ddarparwyd yn fwyaf diweddar gan y cyfranddeiliad neu aelod bwrdd ar gyfer y diben hwn (fel sy'n berthnasol) a ddanfônwyd i'r gymdeithas yn ei swyddfa gofrestredig er sylw'r ysgrifennydd. Bydd cyfathrebu mewn ysgrifen neu ddull arall o gyfathrebu yn cynnwys electronig a gymeradwywyd gan y bwrdd. Bernir y bydd hysbysiad o'r fath wedi ei weini:
- H16.1 os caiff ei gyflwyno, gyda llaw, ar gael ei ddsbarthu;
 - H16.2 os caiff ei anfon drwy'r post dosbarth cyntaf, ar y diwrnod busnes cyntaf ar ôl y dyddiad y caiff ei roi yn y post; neu
 - H16.3 os caiff ei anfon drwy gyfathrebiad electronig ar gadarnhad (a all fod yn awtomatig) y cafodd yr hysbysiad ei dderbyn, cyn belled â'i fod mewn ffurf ddarllenadwy.